

Bewoond Bewaard

Vereniging van eigenaren-bewoners
van monumenten

Nieuwsbrief

Veertiende jaargang

voorjaar 2011

Een uitgave van de Vereniging van eigenaren-bewoners van monumenten

Zaterdag 4 juni
Algemene Ledenvergadering
Sint Janskerk Gouda.

Inhoud

pagina

1	Voorwoord
3	Moddergat, een vissersdorp met historie
11	De rol van het Restauratiefonds
13	Gewoon onderhoud vergunningvrij?
15	Ledenexcursie herfst 2011
18	Algemene ledenvergadering 4 juni 2011 te Gouda
19	Agenda van de Algemene Ledenvergadering 4 juni 2011
20	Jaarrekening 2010 en begroting 2011
23	Welkom bij de Sint Janskerk te Gouda!
27	Het Europees Erfgoedlabel
30	De website van Bewoond Bewaard
32	Bewoond Bewaard weet raad
35	Foto impressie van de Ledenexcursie naar Middelburg november 2010

De foto op omslag voorzijde is van Bouwe Brouwer en

de foto omslag achterzijde is van Michiel Verbeek.

Luchtfoto Gouda: Ben Fitzgerald

De overige foto's bij de tekst zijn van Paul Hillebrand, Esther van Duijnhoven, Michiel van der Wal, Diedrick de Vilder en Ulrike Weller

Voorwoord

Edward Munnig Schmidt, voorzitter

Al weer veertien jaar geleden op 6 mei 1997 werd onze vereniging opgericht ten kantore van mr. P.M. van der Laan, notaris bij Nauta Dutilh in Amsterdam. Als oprichters ondertekenden Gerrit Jan Luyendijk, toen directeur van Monumentenwacht Nederland, Jan Willem van Beusekom, hoofd Monumentenbeleid van het Nationaal Contact Monumenten (NCM) en ondergetekende, toen secretaris van zowel Vereniging Hendrick de Keyser als van NCM. Het secretariaat kwam bij de heer Luyendijk in Amersfoort en ondergetekende werd voorzitter. Een groot aantal organisaties werkzaam op monumentengebied, waaronder de Rijksdienst Monumentenzorg (RDMZ) begeleidde en steunde de oprichting.

Voorbeeld voor de vereniging was de stichting tot behoud van Particuliere Historische Buitenplaatsen (PHB), die van de vroege jaren '70 af in staat bleek samen met de overheid goede regelingen tot stand te brengen voor de restauratie van buitenplaatsen en hun parken en later voor het onderhoud daarvan. Ondergetekende had vanaf 1982 verschillende functies in het bestuur van PHB en was dus goed op de hoogte van het lobbywerk dat de verschillende regelingen ten bate van het behoud van de buitenplaatsen tot stand bracht.

De tienduizenden woonhuismonumenten moesten het vóór de oprichting van Bewoond Bewaard doen zonder enige landelijke vertegenwoordiging. De meeste monumentenzorgers woonden, en wonen nog, in overgrote meerderheid niet in monumenten. Dat werd gevoeld als een minder effectieve situatie vandaar de grote respons toen aan het monumentenveld werd voorgesteld om een alle monumenteigenaren vertegenwoordigende vereniging op te richten. De echtgenote van de voorzitter kwam met de roepnaam *Bewoond Bewaard*, die bij alle deelnemers aan de oprichtingsvergadering in goede aarde viel.

Nu Uw voorzitter de leeftijd der sterken nadert is het hoog tijd om een jongere generatie het roer in handen te geven en Nel Viersen heeft er duidelijk zin in het schip de toekomst in te sturen. In Gouda op de ALV zal de bestuurshamer symbolisch worden overgedragen.

Nog even wat nieuws uit de publicatie van de Rijksdienst v.h.Cultureel Erfgoed (RCE) lente 2011: Er komt een afgeschermd deel van www.monumenten.nl dat elke eigenaar van een monument gaat krijgen. Vanaf oktober van dit jaar kunnen eigenaren daar het dossier over hun eigen pand raadplegen en uitbreiden met technische informatie, wetenswaardigheden en foto's.

Ook zal men eenvoudig kunnen bepalen of men in aanmerking komt voor subsidie of een lening en kan men zijn aanvraag digitaal insturen. Het digitale gereedschap om te bepalen of een eigenaar subsidie of een lening kan krijgen staat nu al op www.cultureelerfgoed.nl .

De rijksdienst maakt het Monumentenregister en zijn cultuurhistorische foto's, prenten en tekeningen al via www.cultureelerfgoed.nl zichtbaar.

Het *Vademecum historische bouwmaterialen* van Piet Bot staat sinds enige weken op internet via www.cultureelerfgoed.nl

Met Wikipedia heeft de rijksdienst vorig jaar al alle rijksmonumenten op internet gepresenteerd. Na een oproep zijn daar vele duizenden foto's bijgeplaatst.

Al deze kennis is afkomstig van k.hendriks@cultureelerfgoed.nl

Moddergat, een vissersdorp met historie

Paul Hillebrand, lid Bewoond Bewoond Bewaard

Is het u wel eens overkomen? Dat u totaal onverwacht een dorpje binnenrijdt waar de tijd stil lijkt te hebben gestaan? Het overkwam ons in de zomer van 2006 in het Friese vissersdorp Moddergat. Wij waren beide onder de indruk van het historische karakter van het dorp. Zozeer zelfs, dat wij enkele weken later besloten om ons hier te vestigen in een oud huis aan de zeedijk. Naar later zou blijken het oudste huis van Moddergat.

Het dubbeldorp Paesens-Moddergat aan de Friese waddenkust heeft een rijke geschiedenis. Nadat Schiere Monniken van het klooster Claercamp in 1180 de eerste zeedijk opwierpen werd het achterliggende land geschikt voor landbouw en bewoning.

Aan de westelijke kant van Moddergat is in de loop der tijd een klein buurtschap *De Oere* ontstaan, “de oever” in oud Fries. De kleine huisjes zijn zeer dicht opeen gebouwd langs de zeedijk. De bewoners waren voornamelijk zeevissers, die hun houten schepen op de ree hadden liggen. Dit was een geul op de Waddenzee op enige afstand van de zeedijk. Bij hoog water kon men met pramen deze schepen bereiken. Jarenlang is op deze manier van wal gestoken, tot in maart 1883 zich een ramp voltrok. Na de winterperiode van rust vertrok een vloot van 22 vissersschepen naar de visgronden bij Borkum om schol te vangen. Ze werden echter verrast door een hevige storm, die de scheepjes stuurloos maakte. De een na de ander sloeg ondersteboven door de metershoge golven. Slechts enkele schepen lukte het om een van de zeegaten tussen de Waddeneilanden binnen te komen, de andere 17 schepen gingen ten onder en 83 vissers verdronken. In één klap was het vissersdorp zijn vloot kwijt en werd er in elk huisje wel gerouwd om een verdronken man, vader of familielid. Een lange periode van armoede brak aan, want het waren de kostwinners die op zee gebleven waren.

Boven op de zeedijk is in 1958 een monument opgericht om de herinnering aan deze ramp levend te houden. De 83 namen van de verdronkenen staan in steen gebeiteld. Maar deze namen zijn niet alleen in dit monument te vinden, maar ook op de naambordjes op de huizen. Het zijn hun nazaten die nu in de huisjes onder aan de dijk wonen.

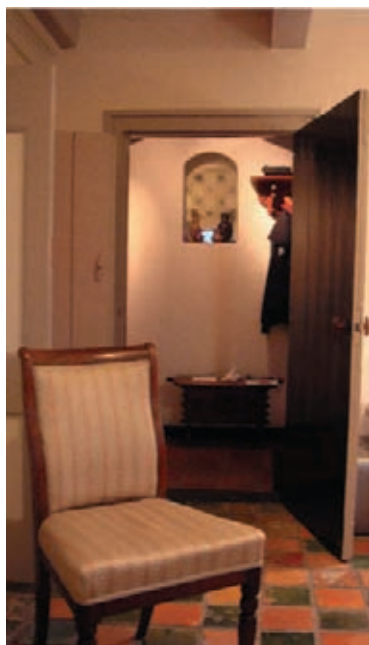
De vele vissershuisjes, het monument en Museum “t Fiskershúske” vertellen het verhaal van de zeevisserij en de gevaren die dit met zich meebracht. Ook ons huis De Oere 10-14 heeft een vissersverleden. In 1883 werd het pand bewoond door drie vissersgezinnen. Het voorhuis was het onderkomen van Tiete Waeltjes Post, schipper van “*De Vrouw Trijntje*” en in het achterhuis woonde Kornelis Sipkes Visser, schipper van “*De Nooitgedacht*”. Beide schepen vergingen in 1883 en negen van de tien opvarenden verdronken. Alleen de visser Gerben Basteleur overleefde deze ramp door urenlang in de luchtbel van de kajuit zijn hoofd boven water te houden. Hij woonde in de aanbouw De Oere 14.

Dit tragische voorval was voor mij de aanleiding om onderzoek te doen naar de vroegere bewoning van de huizen aan De Oere. Het Streekarchief Noordoost Friesland blijkt een schat aan historische informatie te bezitten over het Moddergat en zijn vroegere bewoners. Na enkele jaren onderzoek ben ik aardig wat over hen te weten gekomen. Zo is nu voor het eerst bekend in welke huizen de verdronken vissers woonden. De resultaten heb ik in een boekje vastgelegd “*Moddergat De Oere, veertig huizen en hun verleden*”. Het boekje is onlangs aan alle bewoners uitgereikt. Het is te raadplegen in het Streekarchief en de Openbare Bibliotheek te Dokkum.

Zoals vaker in de geschiedenis is gebleken, is ook hier armoede de reden dat de vissershuisjes vrijwel ongeschonden zijn gebleven. Geld voor verbouwingen of nieuwbouw is er niet geweest, zodat ook vandaag nog het buurtschap De Oere uit slechts 40 huizen bestaat, die vrijwel allemaal een historische geschiedenis hebben. Het buurtschap is terecht in 1977 aangewezen als Beschermd Dorpsgezicht en omvat een flink aantal Rijksmonumenten. Hier volgt een beschrijving van Rijksmonument nr 38714.

Boerenwoning uit 1684

De Oere 10-12 is het oudste nog bestaande huis in Moddergat, destijds gebouwd als boerenhoeve in de noordoostelijke hoek van een perceel bouwland achter de zeedijk. De vroegste vermelding van een gebruiker van deze grond met een huis is te vinden in het Floerenkohier uit 1684. Frans Fetses bewoont dan een huisstede.

Interieur met boograampje in de oorspronkelijke buitenmuur.

Visserswoning

In 1748 komen de weduwe Emke Foekes en haar zoon Tjerk Alberts hier wonen. Volgens de Speciënkohieren bezitten zij geen vee of land, waaruit blijkt dat het huis in deze periode geen boerenbedrijf meer is, maar waarschijnlijk al een visserswoning. Moddergat ontwikkelt zich in deze periode als vissersdorp. Zo worden er tussen 1751 en 1759 maar liefst 9 huizen bijgebouwd, veelal “dijkwar”, aan de dijk. Huizen zonder land, dus vissershuisen.

De Leeuwarder Courant meldt in 1761 aan vis-opkopers:

“BEKENTMAKINGE Word by dezen aan alle VIS-JAGERS in deze Provincie bekend gemaakt, dat de vrye Inkoop van ZEE-VIS in de Grietenye Westdongeradeel van nu af aan weder open is gestelt, zo dat ieder een lust hebbende zulks te onderneemen te Holwert, Wierum, en Paesens in 't Moddergat kan komen, en kopen na genoegen.”

Franse tijd

Tijdens Frans bestuur wordt het voorhuis van 1806 tot 1815 als pak- en veilinghuis voor strandvondsten gebruikt. Het voorhuis staat dan geregistreerd als Districts Pakhuis van Westdongeradeel. Er stranden in deze periode vaak handelsschepen op de Engelsmanplaat, een zandplaat tussen Ameland en Schiermonnikoog. Veelal zijn het Moddergatster vissers die als eerste bij het wrak komen om opvarenden te redden en de scheepslading te bergen. Deze geborgen goederen en scheepsonderdelen worden in het Pakhuis geveild.

Uit de Leeuwarder Courant : *“De Secretaris A. JOHA, zal op Dinsdag den 16 September 1806 's morgens om 9 uur, by het Pakhuis aan de Zeedyk in het Moddergat onder Nes, by Boelgoed en Gereden Gelde verkopen; groot 30 Ankers HOLLANDSCHE GENEVER, een beschadigde Baal BOOMWOL en een BOOT. Wie hieraan gading maakt, kome op voorschr. Tyd en Plaats.”*

*De Oere en de Reddingsbootreed.
In 1925 met "strandgoed".
Boven de meest rechts staande
persoon het besproken pand.*

De visserman Tiete Waeltjes Post koopt in 1862 (het trouwjaar met zijn 2^e vrouw Trijntje Thomas Fokkens) het voorhuis. Zijn vrouw komt echter in het kraambed te overlijden. Enkele jaren later zal hij zijn schip naar haar vernoemen. Tiete verdronk in 1883 op 63 jarige leeftijd op zijn blazer WL 1 *"De Vrouw Trijntje"*, samen met zijn zonen Thomas (20 jaar) en Aart (14 jaar) en zijn schoonzoon Sytze (37 jaar). Het verdriet en de gevolgen voor de nabestaanden zal zeer groot geweest zijn. Men moest verder leven met een karige uitkering uit het rampenfonds.

Een groot model van *"De Vrouw Trijntje"* hangt thans aan het plafond van de Gereformeerde Kerk.

Kornelis Sipkes Visser woont in het achterhuis. Ook hij verdronk in 1883, op 61 jarige leeftijd op de blazer *"De Nooitgedacht"*. Om de herinnering aan dit dramatische gebeuren levend te houden staan beide scheepsnamen nu boven de buitendeuren geschilderd.

*De Oere 10 in 1935 nog met tuitgevel, ladderstok en
luik naar de nettenzolder.
Zou het terugbrengen van deze oorspronkelijke situatie
door Monumentenzorg worden toegestaan?*

Een huis in Moddergat heeft vaak veel te vertellen. Niet alleen dit huis, maar ook nog vele andere. Zo zijn in vele huisjes bouwmaterialen gebruikt van destijds vergane schepen. Masten en dekbalken zijn terug te vinden als plafondbalk, bedsteewanden zijn getimmerd van scheepskasten. Soms zijn zelfs de namen van de schepen bekend waar het materiaal oorspronkelijk in gebruikt was. De belangstelling bij de Moddergatster bevolking voor zulke zaken is echter gering. Ze vinden het gewoon, of kunnen het zich niet voorstellen. De zorg

voor de huisjes laat vaak te wensen over. De voormalige loods voor de reddingsboot, gebouwd in 1878, staat er desolaat bij aan het eind van de Reddingsboatreed: houtwerk verrot, raampjes dichtgemetseld. In de vorige eeuw werd het gebruikt als stalling voor de gemeentelijke vuilniswagen, later als stal voor schapen. Hoe het er destijds uitgezien heeft is te zien in het Zuiderzee Museum in Enkhuizen, waar men een exacte kopie heeft gebouwd. En zo zijn er nog wel enkele huisjes te noemen die dringend een conserverende behandeling nodig hebben. Het “kleine monument” wordt niet altijd opgemerkt, terwijl ze die aandacht juist zo nodig heeft. “Hendrick de Keyser” nam hiertoe in 1996 al het voortouw door een klein vissershuisje op de Seewei 49 te restaureren.

Wie volgt?

De rol van het Restauratiefonds.

Michiel van Waning, strategisch adviseur Restauratiefonds.

Het Restauratiefonds is een onafhankelijke en betrouwbare partner voor monumenteigenaren als het gaat om de financiering van en kennis over het in stand houden van monumenten. Onze bekendste activiteiten zijn het laagrentend financieren van restauraties van monumenten en het uitbetalen van subsidies. Onze meerwaarde voor u als eigenaar van een monumentaal woonhuis zit in de combinatie van het verstrekken van laagrentende leningen voor onderhoud en herstel, het aanbieden van aanvullende financiering voor aankoop en in stand houden en het leveren van maatwerkadvies. Het Restauratiefonds heeft als stichting geen winstoogmerk, waardoor wij ten opzichte van andere financiers relatief veel tijd en energie kunnen steken in het voorlichten van u als monumenteigenaar en het zoeken naar financieringsoplossingen wanneer een specifiek vraagstuk daarom vraagt. Tegelijkertijd zorgt onze onafhankelijke positie ervoor dat wij vaste gesprekspartner en adviseur zijn van zowel overheden, de politiek als marktpartijen die in het werkveld actief zijn.

Wij ervaren dat (toekomstige) eigenaren van een monumentaal woonhuis vaak behoefte hebben aan informatie over het restauratieproces, de financiële haalbaarheid van de plannen en de mogelijke valkuilen die op de loer liggen. Het Restauratiefonds kan u hierbij op verschillende manieren behulpzaam zijn.

RestauratieWijzer

De RestauratieWijzer biedt deskundige begeleiding en advies, ook als u het monument nog moet verwerven.

Eenzijds bestaat deze service uit een uitgebreide digitale handleiding met informatie over financiële aspecten en het proces. Hierdoor krijgt u bijvoorbeeld inzicht in het opstellen van uw restauratieplan en waar u terecht kunt voor bijvoorbeeld een vergunning of een architect bij u in de buurt. Ook wordt ingegaan op de fiscale aspecten.

Voor meer informatie kunt u de website www.restauratiewijzer.nl raadplegen. U kunt de introductiefilm bekijken om na te gaan of deze dienst voor u van waarde is.

Persoonlijke voorlichting en advies

Naast de digitale RestauratieWijzer bieden wij de mogelijkheid voor persoonlijk

ke voorlichting en advies. Zo kunnen wij u bijvoorbeeld helpen beter inzicht te krijgen in de financiële haalbaarheid van uw plannen. Onze klanten vinden het prettig om professioneel advies in combinatie met een luisterend oor te krijgen, voorafgaand aan en tijdens de restauratie.

Informatiepakket (in ontwikkeling)

Samen met de Rijksdienst voor het Cultureel Erfgoed is een informatiepakket ontwikkeld voor (nieuwe) eigenaren van monumenten. In dit pakket vindt u een selectie van nuttige informatie, zonder dat hier commerciële belangen aan ten grondslag liggen. Naar verwachting zal de lancering van dit product op korte termijn plaatsvinden.

Het is overigens goed te weten dat enkele marktpartijen recent een eigen toolbox voor monumenteigenaren hebben opgesteld. Het Restauratiefonds heeft zich niet aangesloten bij dit initiatief om zo onze onafhankelijkheid te kunnen waarborgen. Desalniettemin kan de informatie die deze toolbox biedt interessant voor u zijn. U kunt de informatie vinden op www.erfgoedbox.nl.

Meer informatie

Met onze digitale nieuwsbrief houden wij u op de hoogte van de ontwikkelingen die voor u als eigenaar van een monument relevant kunnen zijn. U kunt zich hiervoor aanmelden op www.restauratiefonds.nl. Algemene informatie over het werkveld is te vinden op www.monumenten.nl.

Michiel van Waning is sinds enkele maanden de strategisch adviseur bij het Restauratiefonds. Na een mooie tijd als projectleider bij ingenieursbureau Arcadis heeft hij gekozen voor een actieve rol binnen het monumentenwerkveld. Het mooie aan dit werk vind hij de absolute toewijding en liefde voor het vak onder collega's, eigenaren en andere betrokkenen. Tegelijkertijd biedt het spanningsveld tussen de toepassing van moderne duurzaamheids- en comforteisen en de aanraakbaarheid van cultuurhistorisch waardevolle gebouwen interessante uitdagingen.

Gewoon onderhoud vergunningvrij?

Nel Vierssen-Kooiman, lid Bewoond Bewaard

Het zal u niet zijn ontgaan dat in de afgelopen maanden in de pers en op diverse websites de emoties hoog opliepen rond de vernieuwing van de Monumentenwetgeving. Reden voor dit rumoer was het voorstel van Staatssecretaris Zijlstra om gewoon onderhoud aan beschermde monumenten vergunningvrij te maken.

De aanleiding voor de voorgestelde wijziging

De wet schrijft voor dat voor elke wijziging aan een beschermd monument een vergunning nodig is. Dit vereiste stond aanvankelijk in de Monumentenwet en is sinds 1 oktober 2010 opgenomen in de Wet algemene bepalingen omgevingsrecht (Wabo).

In de Beleidsbrief Modernisering Monumentenzorg is destijds door de toenmalige Minister Plasterk een vereenvoudiging van de regels voor vergunningverlening aangekondigd. In zijn voorstellen geeft de Staatssecretaris invulling aan deze vereenvoudiging. In de begeleidende brief geeft de Staatssecretaris aan, dat hij hiermee wil aansluiten op bestaande praktijk. Die houdt in dat veel van de eigenaren thans al geen vergunning meer aanvragen voor onderhoud. Jaarlijks doen 8.500 eigenaren een beroep op fiscale aftrek van onderhoudskosten, terwijl door colleges van B&W 2.500 tot 3.000 vergunningen per jaar worden verleend. Hij verwacht dat na invoering van de nieuwe regels nog eens 500 vergunningen minder hoeven te worden afgegeven, hetgeen tot een aanzienlijke vermindering van de lastendruk bij de gemeenten zal leiden. De Staatssecretaris is er gerust op dat de meeste eigenaren van monumenten zorgvuldig met hun pand omgaan, met of zonder vergunning, zolang het gaat om ondergeschikte bouwactiviteiten.

Welke werkzaamheden worden vergunningvrij?

Gewoon onderhoud

In de eerste plaats gaat het om het vergunningvrij maken van gewoon onderhoud. Daarbij moet worden gedacht aan onderhoud waarbij materiaalsoort, kleur, vormgeving, detaillering en profilering niet wijzigt. Vervangen van historisch materiaal is vergunningvrij, mits gebruik wordt gemaakt van precies hetzelfde materiaal, met dezelfde verschijningsvorm.

In een toelichting (factsheet) worden de volgende voorbeelden van (toekomstig) vergunningvrij onderhoud genoemd.

- Het aanlassen van verrot kozijnhout.
- Schilderwerk in dezelfde kleur.
- Herstellen, vervangen of vernieuwen van hemelwaterafvoer in hetzelfde materiaal.
- Vervangen van delen van de dakbedekking.
- Gedeeltelijke vervanging van dakpannen door hetzelfde materiaal.
- Het opstoppen van rieten daken.

Inpandige wijzigingen van onderdelen zonder monumentale waarde.

Volgens de toelichting gaat het daarbij om “moderne toevoegingen (dus: onderdelen die ten tijde van de aanwijzing als beschermd monument nog niet bestonden).”

Welke werkzaamheden blijven vergunningplichtig?

Bij beschermde rijksmonumenten blijven de meeste ingrepen wel vergunningplichtig na invoering van de AMvB. In de toelichting worden de volgende voorbeelden genoemd.

- Ingrepen in casco en verschijningsvorm van het monument.
- Vervangen van historisch materiaal dat niet met hetzelfde materiaal op dezelfde wijze wordt teruggeplaatst.
- Het reinigen van gevels (verandering van kleur en verschijningsvorm).
- Alle wijzigingen van interieuronderdelen met monumentale waarde (stucplafonds, historische wandbekleding, lambrisering, haardpartijen).
- Vernieuwing van daken.
- Vervangen van kozijnen ten behoeve van isolatieglas.
- In een andere kleur schilderen van houtwerk/bepleistering.
- Aanbouw van een serre.

De lijst met voorbeelden is niet uitputtend. De Rijksdienst voor Cultureel Erfgoed heeft aangekondigd later dit jaar met een nadere toelichting te komen zodat ‘een ieder er goed van op de hoogte is of een omgevingsvergunning nodig is of niet’. Zodra deze nadere toelichting beschikbaar is zullen wij dat op onze website melden.

Gevolgen

De Staatssecretaris geeft in zijn brief aan, dat hij met het vergunningvrij maken van gewoon onderhoud aansluit bij de bestaande praktijk. Dat is ten dele juist.

Ook al past dat niet binnen de huidige wetgeving, er is in meerdere gemeenten wel een 'regeling' waarbij gewoon onderhoud zonder vergunning kan worden verricht. Geen vergunning betekent in de praktijk echter niet dat men in die gemeenten zijn gang kan gaan. De betreffende gemeenten werken veelal met een systematiek, waarbij eigenaren vooraf een meldingsplicht hebben. Men toetst, zo nodig ter plekke, of de werkzaamheden op de voorgestelde wijze zonder vergunning kunnen worden uitgevoerd. Deze op maat gesneden aanpak werkt kennelijk goed in de praktijk. Van diverse kanten is gepleit om een dergelijke meldingsplicht in te voeren, maar het ziet er vooralsnog niet naar uit dat deze meldingsplicht er zal komen. In dat geval zal er voor de gemeentebesturen niets anders opzitten dan vanaf 1 januari 2012 – de geplande invoeringsdatum - de puincontainers die voor beschermde monumenten staan te bekijken om te zien of er historisch materiaal is verwijderd. Van de beoogde lastenverlichting blijft dan niet veel meer over.

Ledenexcursie herfst 2011

De algemene ledenvergadering vindt dit jaar iets later plaats dan normaal. Dit is de reden waarom het bestuur besloten heeft om dit jaar in plaats van twee één ledenexcursie te organiseren in de periode september-oktober 2011. Het doel is een bezoek te brengen aan leden in de provincie Noord-Brabant.

Op de ALV op 4 juni as. wordt onthuld waar we op welke datum te gast zullen zijn en wordt de aanwezige leden de mogelijkheid geboden om zich ter plekke voor deze ledenexcursie in te schrijven. Vanaf woensdag 7 juni wordt de aankondiging op de website vermeld en kunt u zich aanmelden, indien er nog plaatsen beschikbaar zijn.

Algemene ledenvergadering 4 juni 2011 te Gouda

Leden en begunstigers van Vereniging Bewoond Bewaard zijn hierbij uitgenodigd tot het bijwonen van de Algemene Ledenvergadering op zaterdag 4 juni 2011 in de Sint Janskerk te Gouda.

Programma

- 10.30 uur Inloop met koffie en thee
- 11.00 uur Algemene Ledenvergadering
- 12.30 uur Lunch
- 13.30 uur Rondgang langs de Goudse Glazen
- 14.00 uur Start bezoeken van huizen van leden / andere objecten in Gouda

Locatie

De vergadering zal worden gehouden in de binnenstad van Gouda in de Sint Janskerk, Achter de Kerk 2, 2801 JW Gouda. Elders in deze nieuwsbrief vindt u een inleiding over dit gebouw en haar gebrandschilderde glazen.

Aanmelding

U wordt verzocht vóór 15 mei as. € 15,00 p.p. over te maken op rekeningnummer P 4258170 t.n.v. Vereniging Bewoond Bewaard te Beneden Leeuwen onder vermelding 'ALV Gouda'. De betaling geldt als uw aanmelding. Voor verdere informatie kunt u bellen met 020 – 623 80 95 of 06 – 547 05 427.

U. Weller-Aussems, secretaris.

Agenda van de Algemene Ledenvergadering 4 juni 2011

1. Opening en vaststelling agenda
2. Mededelingen en ingekomen stukken
3. Verslag ledenvergadering 29 mei 2010 te Amsterdam
(gepubliceerd in Nieuwsbrief najaar 2010)
4. Actualiteiten in monumentenland
5. Financieel jaarverslag 2010 (*zie elders in deze nieuwsbrief*)
 - Toelichting van de penningmeester
 - Verslag kascommissie
 - Vaststelling financieel jaarverslag
 - Décharge van penningmeester en bestuur
 - Benoeming nieuwe kascommissie
 - Begroting 2011
 - Contributie 2011
6. Benoeming bestuursleden
 - Benoeming twee nieuwe bestuursleden
 - Herbenoeming twee bestuursleden
7. Korte inleiding op de rondgang langs de Goudse Glazen door de heer Maurits Tompot
8. Wat verder ter tafel komt
9. Sluiting

Ten geleide bij agendapunt 6.

De heer Edward Munnig Schmidt treedt af als voorzitter. Het bestuur stelt voor, conform het voorstel in de ALV op 29 mei 2010, kandidate mevrouw mr. Nel Viersen-Kooiman te benoemen. Zij zal binnen het bestuur het voorzitterschap op zich nemen. De heer Munnig Schmidt blijft deel uitmaken van het bestuur.

De heer mr. Lex de Jager treedt af en is niet herkiesbaar. Graag komt het bestuur in contact met kandidaten voor deze vacature (portefeuille: juridische/fiscale aangelegenheden of PR/Ledencontact)

Mevrouw Esther van Duijnhoven treedt af en is niet herkiesbaar. Het bestuur is in haar plaats op zoek naar kandidaten die de functie van penningmeester willen overnemen.

Mevrouw Ulrike Weller-Aussems en de heer Diedrick de Vilder treden af en zijn herkiesbaar.

Jaarrekening 2010 en begroting 2011

Esther van Duijnhoven, penningmeester Bewoond Bewaard

Tijdens de Algemene Ledenvergadering op 4 juni 2011 zullen de hieronder gepresenteerde jaarrekening 2010 en begroting 2011 worden toegelicht door de penningmeester.

Daarna zal aan de aanwezige leden worden gevraagd op basis van onderstaande publicatie een eindoordeel uit te spreken over de cijfers van 2010 en het gevoerde financiële beleid.

Alle leden en donateurs die de jaarlijkse ledenvergadering niet kunnen bijwonen, kunnen via onderstaande publicatie toch kennisnemen van de financiële situatie van de vereniging.

Op de ALV van 16 mei 2009 is besloten de suggestie van de Kascommissie 2008 over te nemen en een reservering te maken voor het lustrum in 2012, deze vindt u terug op de balans.

Het jaar 2010 is binnen de begroting afgerond. Om de verlaging van het rentepercentage op het spaargeld van de vereniging, de meerdere kosten voor de nieuwsbrief en de administratie te compenseren, stelt het bestuur voor om een inflatie correctie toe te passen op de contributie en deze vast te stellen op € 25,- per jaar. Donateurs blijven € 22,50 betalen.

Financiële stand van zaken per 31 december 2010

Balans per 31-12-2009

	Debet (€)		Credit (€)
Debiteuren (contributie)	2.060,00	Kapitaal	25.577,94
Voorraad boeken	20,00	Reservering jubileum 2012	3.000,00
Voorraad schildjes	294,69	Crediteuren	2.142,80
Bank	930,06	Batig saldo 2009	2.721,77
Spaarrekening	<u>30.137,76</u>		
	33.442,51		<u>33.442,51</u>

Balans per 31-12-2010

	Debet (€)		Credit (€)
Bank	388,77	Kapitaal	24.077,94
Spaarrekening	27.459,33	Reservering jubileum 2012	4.500,00
Voorraad schildjes	1.859,84	Crediteuren	266,31
Vooruitbetaalde kosten	445,06		
<i>Ten laste van 2009</i>	<i>415,25</i>	<i>Batig saldo 2009</i>	<i>2.712,77</i>
Verlies 2010	<u>997,77</u>		
	31.556,02		<u>31.556,02</u>

Winst- & Verliesrekening 2010, begroting 2011

Inkomsten	Werkelijk 2009	Werkelijk 2010	Begroting 2010	Begroting 2011
Contributies	9.528,75	9.472,50	9.800	10.500
Contributies 2009/2011	45,00	112,50		
Donaties	135,00		135	135
Bijdragen ALV	335,00	435,00	500	500
<i>Bijdragen nieuwe leden – schildjes</i>	<i>902,00</i>	<i>202,00</i>	<i>500</i>	<i>500</i>
Overige inkomsten		111,00		
Renteontvangsten/diversen	744,16	471,57	750	450
Foutieve betalingen	5,66	4,45		
Saldo (verlies)		997,77	1.590	865
Totaal	10.793,57	11.806,79	12.775	12.950

Uitgaven	Werkelijk 2009	Werkelijk 2010	Begroting 2010	Begroting 2011
Bestuur	955,75	892,42	1.000	1.000
Reisk. & repres.bestuur		(445)		
Kantoorkosten secr./penningm.		(117)		
Portokosten		(330)		
Financiële- en ledenadministratie		1.800,00	1.800	2.200
ALV/excursies	1.805,45	1.594,55	3.000	2.000
Kadoboek leden Vraagbaak	530,00	-	-	-
Nieuwsbrief	3.931,51	5.207,44	4.500	5.000
Contributies/lidmaatschappen	-	250,00	75	250
Kosten website	50,00	1.144,80	1.500	1.500
Kosten PR/folders/drukwerk	351,05	493,85	500	500
Bestelling nieuwe schildjes, incl. verz.		1.891,15		100
Overige kosten	217,82	335,48	400	400
Kamer v. Koophandel		(37)	(27)	
Zacco Merkbewaking		(104)	(104)	
Bankkosten	199,80	(195)	(250)	
<i>Afboeken voorraad verkochte schildjes</i>	<i>902,00</i>	<i>238,00</i>		
Saldo (batig)		2.721,77		
Totaal	10.793,57	11.806,79	12.775	12.950

Welkom bij de Sint Janskerk te Gouda!

Door Maurits Tompot en Esther van Duijnhoven

Gouda, wie kent haar niet? In deze Oudhollandse stad van stroopwafels, kaarsen, kaas, aardewerk en gebrandschilderde glazen zijn we op 4 juni a.s. te gast. We vergaderen en lunchen op een bijzondere plaats, namelijk in de Goudse Sint Janskerk. Met een lengte van 123 meter is zij de langste kerk van Nederland en heeft zij het langste schip van Europa. Tot op de dag van vandaag wordt de kerk gebruikt waarvoor zij ooit gebouwd was en biedt onderdak aan tal van muzikale activiteiten en evenementen. Zij ligt midden in het centrum van Gouda omringd door andere monumentale gebouwen, zoals het prachtige gotische stadhuis en de waag. Gouda telt zo'n 300 monumenten, waarvan we 's middags na de lunch een aantal zullen bezoeken.

Zoekende naar een geschikte vergaderlocatie voor de ALV trof uw bestuur op haar pad de Goudse Sint Janskerk. Een bijzonder gebouw met een rijke geschiedenis. De gebrandschilderde glazen uit de 16^e en 17^e eeuw zijn wereldberoemd. Graag laten wij onze leden onder leiding van Maurits Tompot en zijn collega's delen in haar bijzondere verhaal en de mooie sfeer. Over het ontstaan van de Goudse Glazen heeft Maurits Tompot samen met Ines van Bokhoven een prachtig boek geschreven: Het geheim van Erasmus. Een oer-Hollands boek in de stijl van de Da Vinci Code. Alvorens wij 's middags naar buiten gaan om enkele huizen van leden te bezoeken krijgen wij een rondleiding door de kerk langs de Goudse Glazen.

De kerk en haar geschiedenis

De kerk beschikt over verschillende ruimtes met elke een eigen sfeer en uitstraling. De ene ruimte knus en stijlvol, de andere groots en overweldigend.

Middenschip

Het middenschip van de kerk is een uiterst decoratieve, langgerekte hal. De luxe kerkbanken zijn zeer bijzonder en asymmetrisch. Ook is hier de kansel in de stijl van Lodewijk de 16^e.

Kooromgang

De kooromgang is aan het oosten van de kerk. Hier vindt u het voormalige altaar en heeft u een goed zicht op de apostelglazen.

Noorderzijbeuk en zuiderzijbeuk

De zijbeuken liggen om het middenschip. Hier is een zeer goed zicht op verschillende glazen. Dit gedeelte van de kerk is zeer ruimtelijk en heeft een bijzondere lichtinval.

Kapel

De 'Van der Vorm' kapel, genoemd naar haar schenker, is een mooi ingerichte kleine ruimte die gebouwd is in 1934. De glazen in de kapel geven het lijden van Jezus, Zijn opstanding, Hemelvaart en Pinksteren weer.

De architectonische schoonheid, de klanken van het beroemde Moreau-orgel en de prachtige kleuren van de Goudse Glazen geven een bijzondere sfeer tijdens de kerkdiensten van de Hervormde Gemeente van Gouda.

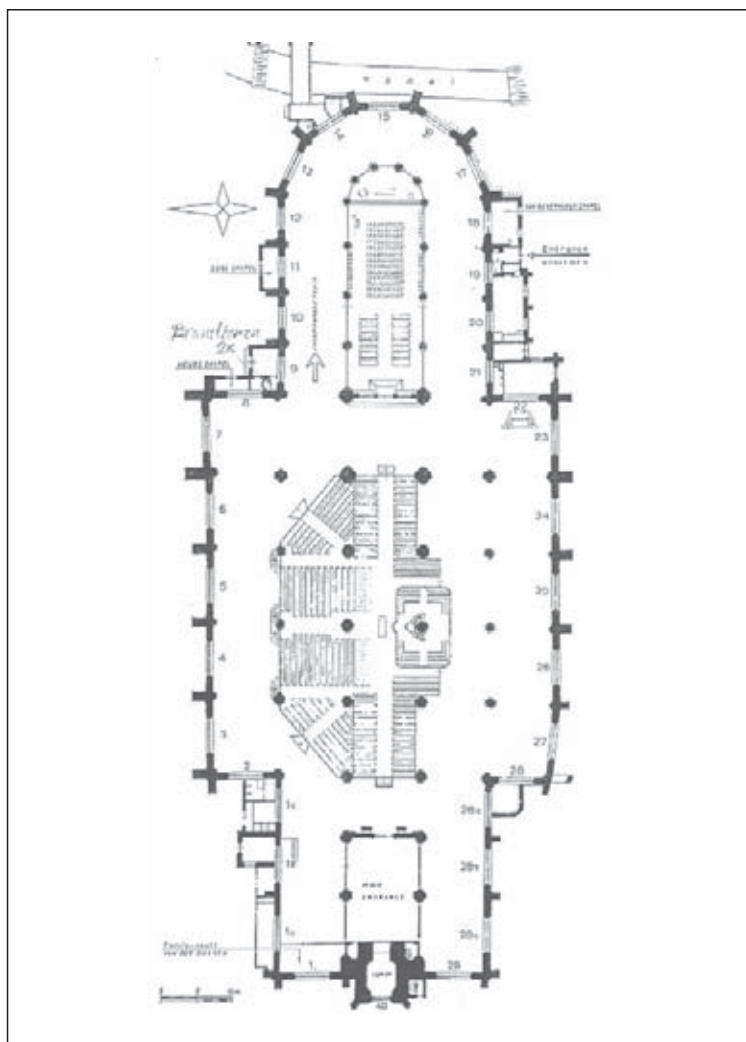
Geschiedenis

Bij de grote stadsbrand van 1361 werd de eerste kerk zwaar getroffen. Maar ook de tweede kerk werd in 1438 bij de stadsbrand opnieuw in de as gelegd. De vorige kerken zagen er anders uit dan de huidige kerk. Ze waren kleiner en lager van bouw, want tijdens de restauratie zijn de oude fundamenten gevonden van de beide oude driebeukige hallenkerken. De huidige kerk heeft na de brand van 1438 een vijfbeukige grondvorm gekregen.

Op 12 januari 1552 werd de kerk voor de derde keer door brand geteisterd, getroffen door bliksem, maar is daarna zonder ingrijpende veranderingen weer opgetrokken. In 1573 werd de kerk toegewezen aan de protestanten, en in 1590 werd het middenschip verhoogd. Door het aanbrengen van een bovenbouw met acht vensters kreeg de kerk de vorm van een echte kruisbasiliek. In de laatste restauratie van 1964-1980 werden de kerk en de glas-in-lood ramen gerestaureerd. De restauratie bedroeg ruim 3.5 miljoen gulden.

De Sint Janskerk te Gouda is het bezichtigen meer dan waard.

De kerk wordt beheerd door een groep zeer enthousiaste mensen, die trots zijn op dit gebouw en haar geschiedenis. Zij horen graag uw mening over de kerk en vinden het geweldig als u de kerk een keer komt bezoeken. Bij deze dan, tot 4 juni as!

Plattegrond van de kerk

Het Europees Erfgoedlabel

Nel Vierssen – Kooiman, lid Bewoond Bewaard

Eind 2010 heeft de Europese Unie het initiatief genomen tot de invoering van een Europees Erfgoedlabel. Het idee van een dergelijk erfgoedlabel is niet nieuw. Op intergouvernementele basis werd het label al in 2006 door 17 Europese landen ingevoerd. Met name Noordwest-Europese landen – waaronder Nederland - namen hieraan echter niet deel. Om het volledige potentieel van een Europees Erfgoedlabel beter te kunnen benutten is de Europese Commissie gevraagd om dit om te vormen tot een EU-initiatief. Het belangrijkste doel van dit EU-initiatief is, de betrokkenheid van burgers met Europa te vergroten en om vooral jonge mensen meer vertrouwd te maken met de gemeenschappelijke geschiedenis en het gemeenschappelijk erfgoed. Daarnaast wil de EU op deze manier de interculturele dialoog stimuleren.

Welke sites komen in aanmerking voor het label?

Om in aanmerking te komen voor het label moeten sites een symbolische Europese waarde bezitten en een sleutelrol hebben gespeeld in de geschiedenis en de totstandkoming van de EU. Daarmee bouwt dit EU-initiatief voort op het bovengenoemde intergouvernementele initiatief. Op de huidige lijst staan 64 sites, waaronder het huis van Robert Schuman, één van de oprichters van

de Europese Unie, in Scy-Chazelle en de scheepswerf van Gdansk, de plaats waar de eerste vakbond van Polen het licht zag en die een belangrijke rol speelde in de eenwording van Europa. Ook sites die een rol spelen bij de ontwikkeling van de gemeenschappelijke waarden binnen de EU, zoals vrijheid, democratie en respect voor mensenrechten, kunnen in aanmerking komen. Als het om een historische gebeurtenis of om immaterieel erfgoed gaat, dan moet hieraan een fysieke plaats verbonden zijn. De lokale afdeling van de VVD

heeft al gesuggereerd dat het homomonument in Amsterdam namens Nederland voorgedragen zou moeten worden.

Het Europees Erfgoedlabel moet complementair zijn ten opzichte van bestaande initiatieven, zoals de Unesco Werelderfgoedlijst en de culturele route van de Raad van Europa. Esthetische aspecten spelen geen rol bij de selectie, terwijl het evenmin de bedoeling is op Europees niveau actief te zijn bij het in stand houden van de geselecteerde sites. Enige overlap met de Unesco Werelderfgoedlijst is er wel. Op de intergouvernementele lijst staat een aantal sites (zoals de Akropolis in Athene en de binnenstad van Riga) die ook op de Unesco-lijst voorkomen.

Verplichtingen van de kandidaten

Het voeren van het Europees Erfgoedlabel brengt wel specifieke verplichtingen met zich mee. Kandidaten moeten zich onder meer verplichten:

- educatieve activiteiten te organiseren die met name gericht zijn op jongeren;
- deel te nemen aan de activiteiten van het netwerk van sites met een Europees Erfgoedlabel;
- de zichtbaarheid en aantrekkelijkheid van de site op Europees niveau te verhogen;
- te zorgen voor goede ontvangstfaciliteiten en bewegwijzering;
- de site te promoten als toeristische bestemming;
- een communicatiestrategie te ontwikkelen om de Europese betekenis van de site duidelijk te maken;
- een milieuvriendelijk beheerplan te maken.

Voor het invoeren van het Europees Erfgoedlabel is door de EU een budget van € 1.350.000 gereserveerd. Dat bedrag is bedoeld voor het selectieproces en de ondersteunende activiteiten op Europees niveau. Daarbij moet gedacht worden aan het ontwikkelen van een website en het faciliteren van het netwerk van de Europese sites. Er is niet voorzien in een subsidieregeling. Kandidaten moeten zelf de extra kosten dragen (of op zoek gaan naar nationale subsidies of andere Europese subsidies).

Selectieproces: gemiste kans?

Een Europese jury selecteert en houdt toezicht. Deze jury bestaat uit 12 leden: vier leden benoemd door het Europees Parlement, vier door de Raad en vier door de Commissie. De leden van deze jury zijn onafhankelijke deskundigen die beschikken over 'substantiële ervaring en deskundigheid op het terrein van cultuur, erfgoed, Europese geschiedenis of andere relevante terreinen.' Gezien de doelstelling van dit initiatief – burgers (met name jongeren) te interesseren

voor de gemeenschappelijke Europese geschiedenis - is het jammer dat men er niet voor heeft gekozen om bijvoorbeeld jongeren te betrekken bij de besluitvorming. Maar dat is wellicht - nog - een brug te ver.

Wanneer worden de eerste labels toegekend?

De 64 sites die zijn geselecteerd op basis van het intergouvernementele initiatief krijgen niet automatisch een Europees Erfgoedlabel. In 2012 kunnen de lidstaten voor deze sites een (nieuwe) aanvraag indienen, waarbij zij volgens de EU criteria door de Europese jury worden beoordeeld. Lidstaten die niet hebben deelgenomen aan het intergouvernementele initiatief kunnen in 2013 aanvragen indienen voor maximaal vier sites.

Deelname is overigens vrijwillig. Voor zover bekend, zal het Verenigd Koninkrijk (voorlopig) niet meedoen aan dit initiatief.

De website van Bewoond Bewaard

Diedrick de Vilder, Bestuurslid Bewoond Bewaard

Onze site www.bewoondbewaard.nl is gemaakt voor en door onze leden.

De basis is gelegd door ons lid Michel van der Wal, hij zat rond het jaar 2000 midden in de restauratie van zijn huis te Venlo maar hij vond toch nog de tijd om van die restauratie op internet verslag te doen.

Op zijn website www.stalberg.nl wordt het wel en wee van de restauratie, maar ook de achtergronden van het monument en de problemen waar ze tegenaan zijn gelopen heel mooi in beeld gebracht.

Ons bestuur had enorm veel bewondering voor de manier waarop de website van Michel in elkaar zat en heeft hem bereid gevonden de site van Bewoond Bewaard vorm te geven en technisch te realiseren.

In een paar jaar is de site van onze vereniging uitgegroeid tot een veelzijdige informatiebron en vraagbaak. In 2008 heeft het tijdschrift Monumenten onze site uitgeroepen tot website van de maand en daar zijn we heel trots op.

Naast de actuele nieuwtjes uit monumentenland die via de media, kranten en tijdschriften bekend zijn slagen we er steeds weer in minder bekende zaken die voor onze leden van belang zijn op onze site te zetten.

Voorbeeld daarvan was de vrijstelling van monumenten voor het hebben van een energielabel, in de pers hoorde je daar niets over maar voor ons was het uiterst belangrijk.

De vragenrubriek is naast het aanmeldings-formulier het meest gebruikte deel van de site. In het artikeltje “Bewoond Bewaard weet raad” geven we iedere keer een bloemlezing uit de gestelde vragen en de antwoorden daarop.

Hoe komen deze antwoorden nu tot stand zult u willen weten.

Het werkt zo: op de site staat een invulformulier waarmee iedereen een vraag of probleemstelling kan indienen. Deze vraag wordt direct aan ons zogeheten deskundige panel doorgestuurd. Dit panel bestaat uit de bestuursleden plus enkele leden die in bepaalde gebieden uit hoofde van hun beroep of functie specialist zijn. Ons helaas overleden lid Henk Mauser was bijvoorbeeld als gemeentebestuurslid bij uitstek deskundig op het gebied van overheidsprocedures. We redden ons daarin nu wel met de deskundigheid van de overigen maar als een van u zich geroepen voelt om die lacune op te vullen vernemen we dat graag (via een mailtje aan bestuur@bewoondbewaard.nl).

Een aantal voor leden (en niet voor hen alleen) interessante thema's staan onder het hoofdstuk "Thema's". Zo is het artikel over scheurvorming in muren van blijvend belang.

We hebben een overzicht van historische bouwkundige termen samengesteld, het is beslist de moeite waard om daar nog eens naar te kijken! In Den Haag ziet men de stijl, het eclecticisme, vooral aan de huizen rond het Plein 1813 en omgeving. Wie weet nu precies wat dat betekent? Bewoond Bewaard weet het wel!

Ook heel aardig is de vraag en aanbod rubriek, leden kunnen hierop een advertentie plaatsen, de kans van slagen is heel behoorlijk omdat precies de doelgroep wordt bereikt.

Blader de website eens door, "browsen" heet dat in internet taal, en schroom niet uw reactie of vraag achter te laten

mousselineglas te koop

Bewoond Bewaard weet raad

Diedrick de Vilder, bestuurslid Bewoond Bewaard

Via onze website worden tal van vragen over uiteenlopende monumentenzaken gesteld. Bewoond Bewaard weet vaak het antwoord.

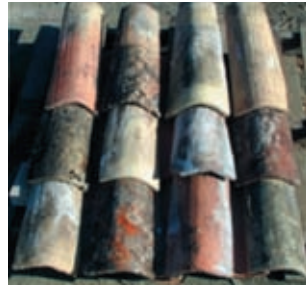
In vervolg op de vorige Nieuwsbrief is hier een tweede bloemlezing:

Vraag:

Ik ben secretaris van de Monumentenraad in een gemeente en wij zijn bezig met het beoordelen van panden om die op te nemen in een register gemeentelijke monumenten. In de beschrijving van de daken kom ik steeds de afkorting OVH tegen. Wat betekent deze?

OVH staat als afkorting voor: Opnieuw Verbeterde Holle (of Hollandse) dit heeft te maken met de vorm van de aansluiting tussen de pannen

Het principe van de bedekking op hellende daken is dat van schubben zoals een vis of de veren van een vogel. De toepasselijke materialen zijn natuurstenen leien, gebakken tegels of dakpannen, houten of metalen plaatjes (shingles) die elkaar alle van boven naar beneden en van links naar rechts overlappen zodat het water eraf loopt en niet naar binnen.

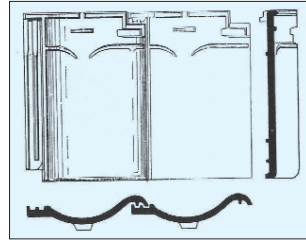

De oer-dakpannen, die je tegenwoordig nog in zuidelijke landen zoals Spanje en Portugal aantreft bestaan uit gebogen plakken gebakken klei die bol en hol over elkaar gelegd worden. De gangbare benaming is “paters en nonnen”.

Een iets betere waterdichting en minder materiaalgebruik geeft een gegolfd model gebakken klei waar het bolle en holle profiel in één dakpan zijn gevormd. Dit is de “Oud Hollandse” pan. Tot ver in de 19e eeuw was dit, naast leien en riet, de gangbare dakbedekking voor gebouwen die uiteraard alle hellende daken hadden.

Een betere waterdichting tegen stuifsnijwater en doorwaaiend regenwater geeft de “verbeterde holle” dakpan (VH) waarbij de onderlinge aansluiting van de dakpannen geprofileerd is.

Nog betere waterdichting en een vastere ligging op het dak geeft de “opnieuw verbeterde holle” pan (OVH). Door een veel nauwkeuriger bakproces is het mogelijk geworden dat de pannen als puzzelstukjes precies in elkaar passen.

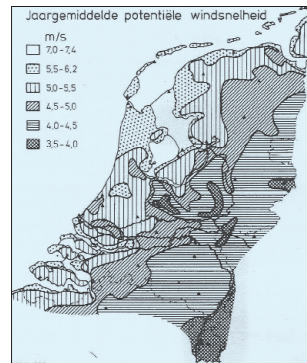
Er is wel enig verschil in de verschillende fabrikaten waardoor de OVH pannen van de ene fabriek niet goed in die van een andere passen, bij reparaties kan dat wel eens lastig zijn.

Vraag:

Wat is de regen zijde van het huis dit in verband met ophangen van vogelhuisje. bvb dank.

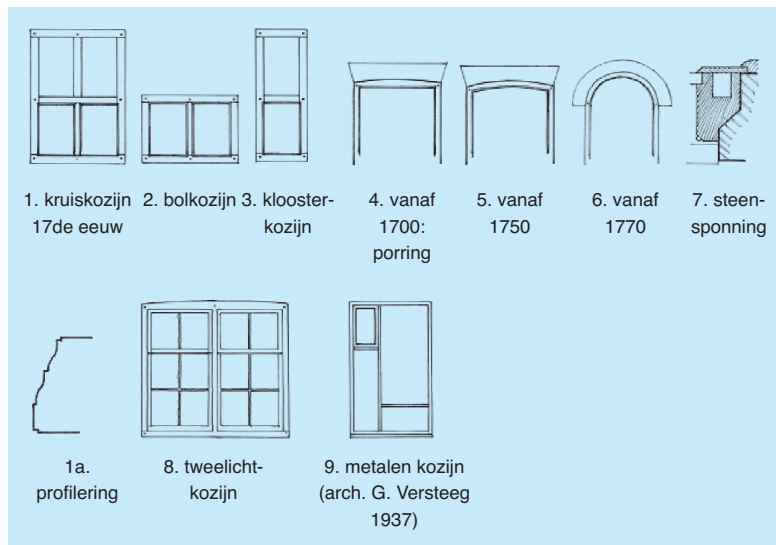
HET ANTWOORD OP DEZE VRAAG IS: de heersende windrichting in Nederland is zuid-west.

Gebruikelijk rekent men als regenzijde van een huis de westkant, zuidwest is nog iets erger.

Vraag:

De houten kozijnen van mijn rijksmonumentenwoning zijn verrot. Ik zou deze willen vervangen door kunststof kozijnen met hetzelfde uiterlijk en kleur. Mag dit of is dat vloeken in de kerk ?

tekeningen: Theo Rouwhorst

Het antwoord is al gegeven: vloeken in de kerk.

Foto Impressie Ledenexcursie Middelburg november 2010

Vismarkt

Rondleiding door drs. Peter Sijnke, conservator stedelijk collecties Middelburg en projectleider 'Het vergeten Bombardement'

Colofon

De Vereniging Bewoond Bewaard
Postadres: Keizersgracht 416, 1016 GC Amsterdam
Telefoon secretariaat: 020 6238095/ 06 54705427
Bankrekening ING: 4258170
www.bewoondbewaard.nl

Bestuur en Redactie:

E. van Duijnhoven, *penningmeester*

E. Munnig Schmidt, *voorzitter*

U. Weller-Aussems, *secretaris*

D. de Vilder, *lid*

Mr L.de Jager, *lid*

***Bewoond* Bewaard**

Vereniging van eigenaren-bewoners
van monumenten

Vereniging Bewoond Bewaard

Keizersgracht 416, 1016 GC Amsterdam

Telefoon 020 6238095

www.bewoondbewaard.nl

